

OTSUS

Vaidlustusasja number	120-24/274835
Otsuse kuupäev	12.07.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	Ühispakkujate OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ vaidlustus Elektrilevi OÜ riigihankes „Projekteerimistööde teostamine Saartel“ (viitenumber 274835) ühispakkujate OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ pakkumuse tagasilükkamise, OÜ KESKKONNAPROJEKT pakkumuse edukaks tunnistamise ning OÜ KESKKONNAPROJEKT kvalifitseerimise otsuste kehtetuks tunnistamise nõudes
Menetlusosalised	Vaidlustaja, ühispakkujad OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ, esindaja advokaat Sven Lass Hankija, Elektrilevi OÜ, esindaja Heili Raudkivi Kolmas isik, OÜ KESKKONNAPROJEKT, esindajad vandeadvokaat Erki Fels ja advokaat Gregor Saluveer
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 4 ja RHS § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

- 1. Jätta vaidlustus rahuldamata.**
- 2. Mõista ühispakkujatelt OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ OÜ KESKKONNAPROJEKT kasuks välja lepingulise esindaja kulud 2640 eurot käibemaksuta.**
- 3. Jätta ühispakkujate OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ vaidlustusmenetluse kulud nende endi kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 15.03.2024 avaldas Elektrilevi OÜ (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusega läbiviidava riigihanke „Projekteerimistööde teostamine Saartel“ (viitenumber 274835) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD), sh Juhised pakkujale (edaspidi Juhised). Pakkumuste esitamise tähtpäevaks 23.04.2024 esitasid pakkumused 8 pakkujat, sh OÜ KESKKONNAPROJEKT ja ühispakkujad OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ.

2. 10.06.2024 otsusega Hankija:

- tunnistas mittevastavaks ühispakkujate OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ pakkumuse;
- tunnistas vastavaks OÜ KESKKONNAPROJEKT, STROMTEC OÜ, Enersense AS-i, LEONHARD WEISS OÜ, E-Service AS-i, Draftit OÜ ja ühispakkujate ELEFISH OÜ ja OÜ Maa Elekter pakkumused;
- tunnistas edukaks OÜ KESKKONNAPROJEKT pakkumuse;
- kvalifitseeris edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkuja OÜ KESKKONNAPROJEKT.

3. 20.06.2024 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) ühispakkujate OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele tunnistada Vaidlustaja pakkumus mittevastavaks, tunnistada edukaks OÜ KESKKONNAPROJEKT (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus ning kvalifitseerida Kolmas isik.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 28.06.2024 kirjaga nr 12.2-10/120 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 03.07.2024 ja neile vastamiseks 08.07.2024. 03.07.2024 pikendas vaidlustuskomisjon täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamise aega kuni 04.07.2024 ja neile vastamise aega kuni 10.07.2024 Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja ning Kolmas isik. Teiseks tähtpäevaks esitasid täiendavad seisukohad Hankija ja Kolmas isik ning Vaidlustaja esitas vastuväite Kolmanda isiku menetluskuludele.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, ühispakkujad OÜ Kirjanurk ja Hepta Group Energy OÜ, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Vaidlustaja pakkumuses esitatud hinnad on identsed Elektrilevi OÜ ja Vaidlustaja vahel 02.11.2023 riigihanke „Projekteerimistööde teostamine Läänemaal“ (viitenumbri 266720) (edaspidi Riigihange 266720) raames sõlmitud raamlepingu hindadega. Riigihankes 266720 ja Riigihankes on 11 identse hinnaga positsiooni ning positsioon „Valgustuspunkt“ Riigihankes 266720 puudub, vastasel juhul oleks ka see samamoodi hinnastatud.

5.2. Kuna Vaidlustaja on enam kui pool aastat edukalt Riigihanke 266720 lepingut täitnud, siis ei saa Hankija väita, et Vaidlustaja pakutud hinnastamise mudel on ebareaalne või põhineb hindade ristsubsideerimisel. Samuti ei saa Vaidlustaja pakutud ühikhinnad olla „liiga madalad“ ega ka „liiga kõrged“, vaid vastavad turutingimustele, kuna Hankija on peamiseks tellijaks ja turuosaliseks elektrivõrkude projekteerimisteenuste turul. Olukorras, kus Vaidlustaja on täitnud korrektselt Riigihankega analoogse Riigihanke 266720 tulemusel sõlmitud

hankelepington, ei saa Hankijal tekkida kahtlust Riigihankes samadel tingimustel esitatud pakkumuse maksumuse põhjendamatuses.

5.3. OÜ Kirjanurk on Hankijale Riigihankes 266720 selgitanud, et kõik pakutavad ühikhinnad on tegelikud ja reaalsed. Nendele selgitustele viitas Vaidlustajad ka Riigihankes.

5.4. RHS § 115 lg 7 kohaselt võib pakkumuse madal maksumus olla põhjendatud teenuse osutamise säästlikkusega (RHS § 115 lg 7 p 1) ja pakkuja valitud tehnilise lahendusega (RHS § 115 lg 7 p 2).

Vaidlustaja kasutab uusi ja ainult talle omaseid tehnoloogilisi lahendusi. Hankijal oli Riigihanke 266720 raames võimalik nendega ka tutvuda.

5.5. Hankija väidab, et Riigihange 266720 ja Riigihange ei ole identsed, hinnastamise põhimõtted võivad olla muutunud ning Hankija ei ole seotud oma varasemates hangetes tehtud otsustega.

Hankija ei ole esitanud ühtegi uut asjaolu, mis võimaldaks Riigihanget eristada Riigihankest 266720. Vaidlustaja on esitanud samu hindu viies esinevas riigihankes (lisaks Riigihankele 266720 ka riigihangetes viitnumbritega 258133, 260692, 263844 või 263845) ja jääb arusaamatuks, kuidas on Vaidlustaja pakutud ühikhinnad osutunud põhjendamatult madalaks just Riigihankes.

5.6. Vaidlustaja pakutavad hinnad on saavutatud tänu uutele tehnilistele projekteerimise lahendustele (mitte hinnapositsioonide omavahelisele ristsubsideerimisele), mis lubavad pakkuda parimat ja kiireimat tehnilist lahendust mõistliku hinnaga.

Juurutatud tarkvaralahendused ja protsessid võimaldavad koostada projekte nn „automatiseeritud konveiermeetodil“, mille läbi suureneb oluliselt ühe projekteerija poolt teostatava töö maht ja kvaliteet ning väheneb töö kestvus. Seega on pakkumuse ühikhindade maksumus põhjendatud RHS § 115 lg 7 mõistes nii teenuse osutamise säästlikkusega (RHS § 115 lg 7 p 1) kui ka pakkuja valitud tehnilise lahendusega (RHS § 115 lg 7 p 2).

5.7. Hankija on otsuste tegemisel lähtunud pelgalt matemaatilistest arvutustest ning konkurentide pakkumuste maksumuste omavahelisest võrdlemisest, mis pole põhjendamatult madala maksumuse tõendamisel piisav. Hankija ei ole süvenenud Vaidlustaja esitatud põhjendustesse ja osutatava teenuse sisusse.

5.8. Olukorras, kus Hankija on jätnud parima pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamata, on õigusvastased ka Hankija otsused, millega tunnistati edukaks Kolmanda isiku pakkumus ja kvalifitseeriti Kolmas isik, kuna õiguspärase käitumise korral ei oleks Hankijal olnud võimalik neid otsuseid langetada.

5.9. Vaidlustaja esitas 04.07.2024 täiendavad seisukohad.

5.9.1. Vaidlustus tuleb rahuldada ainuüksi põhjusel, et hanketeates sätestatud lepingu täitmise alguskuupäev on möödunud (p-is 5.1.3 „*Estimated duration*“ on märgitud „*Start date: 01/07/2024*“) ning hankelepington ei ole võimalik enam sõlmida.

5.9.2. Otsus on ka sisuliselt vale.

5.9.2.1. Hankija viidatud „ristsubsideerimise keeld“ on õigusvastane olukorras, kus Vaidlustaja täidab samu või sarnaseid lepinguid samaaegselt ja samale Hankijale. Vaidlustajal ei ole keelatud osutada erinevate sõlmitud lepingute raames samu või sarnaseid teenuseid madalamate hindadega mastaabiefektist tulenevalt.

5.9.2.2. Vaidlustaja pakutavad oluliselt soodsamad hinnad on saavutatud tänu uutele tehnilistele projekteerimise lahendustele (mitte konkreetse vaidlustatud hanke hinnapositsioonide omavahelisele ristsubsideerimisele), mis lubavad Vaidlustajal pakkuda parimat ja kiireimat tehnilist lahendust mõistliku hinnaga. Vastavat tehnoloogiat ei ole juurutatud ainult ühe riigihanke või lepingu täitmiseks. Sellest tulenevalt tekib nn „mastaabiefekt“. Hankija ei ole süvenenud Vaidlustaja põhjendustesse ja osutatava teenuse sisusse.

5.9.2.3. Vaidlustaja pakkumuse positsioonide 2 „Maaomaniku kooskõlastus“ ja 3 „Kolmanda osapoole kooskõlastus“ ühikhinnad ei ole ebamõistlikult kõrged.

Maaomaniku kooskõlastus käteb endas reeglina e-kirja, mille järel üldjuhul helistatakse maaomanikule ja küsitakse, kas kiri on kätte saadud ja arusaadav. Teatud juhtudel minnakse maaomaniku juurde lahendust selgitama. Kolmanda isiku väide, et kinnistu omanik on nõus üldjuhul oma kinnistut koormama pelgalt ühe meili ja/või telefonikõne peale on eluvõõras. Hankija maksab lõppkokkuvõttes ainult positiivsete nõusolekute eest. Hankijale ei ole tegelikult teada, kui mitme maaomanikuga pidi tööde teostaja tegelikult läbirääkimisi pidama. Vaidlustaja on hinnastanud oma pakkumuses positsioonid 2 ja 3 korrektselt, tulenevalt oma varasemast kogemusest samalaadsete lepingute täitmisel ega ole selle arvelt ristsubsideerinud teisi positsioone.

5.9.2.4. Vaidlustaja pakkumuse positsioonide 5 „Maakaabelliini trass“, 6 „MP või KP õhuliini trass või KP õhuliini rekonstrueerimine“ ja 11 „Tööjõu tunnihind“ ühikhinnad ei ole põhjendamatult madalad. Vale on Kolmanda isiku väide, et elektri välisvõrkude projekteerimise ajast kuni 70% läheb tegelikult suhtlemisele, sh koosolekud, telefonid, kirjavahetus ja administratiivne tegevus. Erialane projekteerimise töö võtab väiksema osa ajast. Selle väiksema osa efektiivsemaks muutmine mõjutab kogumaksumust vähesel määral.

Segaseks jääb, kellega selle positsiooni raames on üldse suhtlus ette nähtud, kuna maaomanikuga suhtlemise hind peab olema näidatud positsioonis 2 „Maaomaniku kooskõlastus“ ja mistahes kolmanda osapoolega (näiteks KOV) suhtlus on lahendatud positsiooniga nr 3 „Kolmanda osapoole kooskõlastus“.

5.9.2.5. Geodeetiliste tööde tellimine ja edastamine on standardiseeritud tüüptegevus.

5.9.2.6. Positsiooni 6 hinnastus on RHAD-is järgmine: *Uuel trassil MP või KP õhuliini projekteerimine ning olemasoleval trassil üle 1 kV kuni 35 kV (k.a) õhuliini asendamine ≤ 20 kV kaetud juhtmetega õhuliiniga (sh vastavalt juhenditele P339 ja J3301). Kui KP õhuliini rekonstrueerimisel muudetakse õhuliini pingeastet, siis seda täiendavalt ei akteerita.* Seega antud positsiooni all on tegelikult hõlmatud ainult tehnilised arvutused ja dokumentide vormistamine, mis on tänu tüüplahendustele automatiseeritavad.

5.9.5.7. Mis puudutab geodeetilisi töid või mistahes muid väliandmete kogumisi, siis on Hankija lisanud RHAD Ühikhindade tabeli lahtrisse *Märkused: 1. Kõik ehitusprojektiks vajalik peab sisalduma toodud positsioonides.* Seega ei ole Hankija välja toonud, mis positsioon või positsioonid peavad sisaldama geodeetilisi töid või mistahes väliandmete kogumisi. Tõlgendus, et antud tööde maksumus peab olema ilmtingimata kajastatud positsioonis 6, on meelevaldne.

5.9.5.8. Pakkumuse positsioon 11 annab tellijale võimaluse arveldada töövõtjaga eriliste ja ettenägematute asjaolude ilmnemisel. Selle kasutamine on sedavõrd harv, kuna tellija on positsioonide 1 kuni 10 all sisuliselt ära kirjeldanud, mistahes antud valdkond puudutavad juhtumid.

6. Hankija, **Elektrilevi OÜ**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Juhiste p 4.6 sätestab järgmise:

4 (13)

Pakkumuse maksumuse vormi (vorm 3) täitmisel kohustub pakkuja näitama iga positsiooni tegeliku ühikhinna. Ühikhindade tabeli vormis näidatud mistahes ühikhind ei või kajastada mõne teise positsiooni ühikhinda, st ristsubsideerimine ei ole lubatud. Hankijal on õigus nõuda pakkujalt asjakohast kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgitust põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse või põhjendamatult madala või kõrge maksumusega positsiooni ühikhinna kohta. Pakkuja on kohustatud esitama nõutud vormis selgituse hankijale viie tööpäeva jooksul vastava nõude saamisest arvates. Kui hankija leiab endiselt, et pakkumuse maksumus või mistahes positsiooni ühikhind on põhjendamatult madal või kui pakkuja ei esita hankijale tähtaegselt nõutud selgitust, võib hankija pakkumuse põhjendatud kirjaliku otsusega tagasi lükata.

Kuna raamlepingu kehtivusajal tellitavate eri liiki tööde kogused ei ole lepingu sõlmimisel selged (need lähtuvad Hankija vajadustest ja võimalustest), on pakkujad varasematel hangetel püüdnud „aimata“, milliseid töid võib Hankija tellida rohkem, milliseid vähem ning edu saavutamiseks kasutada ristsubsideerimist. Hankija on Juhiste p-is 4.6 keelanud ristsubsideerimise hindadega manipuleerimise vältimiseks. RHAD-i enam vaidlustada ei saa.

6.2. Hankijal tekkis Vaidlustaja esitatud hinnatabeliga tutvudes kahtlus, et Vaidlustaja on eiranud Juhiste p-is 4.6 sätestatud nõudeid (pole näidanud iga positsiooni tegelikku ühikhinda ning on kasutanud ristsubsideerimist): positsioonide 2 ja 3 hind on Hankija hinnangul ebamõistlikult kõrge ning positsioonide 5, 6 ja 11 hind ebamõistlikult madal.

6.3. Hankija pöördus 30.04.2024 Vaidlustaja poole järgmise päringuga:

Hankija palub, viidates RHS § 115 lõikele 1 ja kooskõlas „Juhised pakkujale“ punktiga 4.6 esitada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgitus pakkumuse maksumuse kohta alljärgnevalt välja toodud hinnaridade osas:

Hankija hinnangul on mõnede hinnatabelis esitatud positsioonide, sh positsioonide 2 ja 3 hinnad ebamõistlikult kõrged. Projekti kooskõlastamine seotud osapooltega võib mõnikord osutuda keeruliseks ja aeganõudvaks, aga enamasti see nii siiski pole. Lisaks on hankija hinnangul mõnede esitatud positsioonide hinnad, sh positsioonide 5, 6 ja 11 hinnad liiga madalad. Näiteks kui on vaja kasutada positsiooni 11 (üldjuhul ei ole seda vaja kasutada, aga praktikas siiski tuleb ette), siis hankija hinnangul ei ole tegemist tegeliku ühikhinnaga, mille alusel üks töötaja teeb ühe tunni tööd. Hankija rõhutab siinkohal, et üksnes kinnitus hindade õigsuse ja/või pakkuja valmisoleku kohta tööde nõuetekohaseks teostamiseks ei ole piisav. Hankija ootab pakkujalt sisulist selgitust eelnimetatud positsioonide osas ning muu hulgas palub hankija üksikasjalikku selgitust selle kohta, kuidas on esitatud hinnapakumine kooskõlas „Juhised pakkujale“ punktis 4.6 sätestatud kohustusega näidata pakkumuse maksumuse vormi täitmisel iga positsiooni tegelik ühikhind.

Eeltoodust nähtub, et Hankija, kartes, et Vaidlustaja võib jätta sisulised selgitused esitamata, on selgesõnaliselt märkinud, et üksnes kinnitus hindade õigsuse ja/või pakkuja valmisoleku kohta tööde nõuetekohaseks teostamiseks ei ole piisav.

6.4. Vaidlustaja vastas järgmiselt:

Mul on hea meel, et saame kinnitada pakutud hindade õigsust. Meie poolt pakutud Saarte raamlepingu hinnad on identsed Elektrilevi ja Kirjanurk/Hepta vahel 02.11.2023 sõlmitud Lääne maakonna projekteerimistööde lepingu hindadega. Kuna oleme Lääne maakonna raamlepingut täitnud pea pool aastat, siis saame kinnitada, et meie hinnastamise mudel on reaalne ning loodetavasti Elektrilevile ka Saarte piirkonnas sobiv. Lisan manusesse igaks juhuks ka meie vahel sõlmitud Läänemaa Töövõtu raamlepingu.

Vastusest nähtub, et Vaidlustaja vastas nii nagu Hankija selgesõnaliselt palus mitte vastata – esitades üksnes kinnitusi ja jättes esitamata mistahes sisulised selgitused selle kohta, miks on hinnatabeli positsioonide 2 ja 3 hinnad ebamõistlikult kõrged ning positsioonide 5, 6 ja 11 hinnad ebamõistlikult madalad.

6.5. RHS ei kohusta Hankijat asjakohatu ja/või sisutühja vastuse saamisel pakkuja poole aina uuesti ja uuesti pöörduma lootuses, et ehk too lõpuks vastab asjakohaselt ja/või sisuliselt. Vaidlustajal oli selgituste esitamiseks aega viis tööpäeva, mis on enam kui piisav aeg sisuliste selgituste andmiseks. Vaidlustaja selgitusi ei esitanud.

6.6. Vaidlustaja leiab, et on selgitused esitanud, sealhulgas korduvalt (Riigihankes 266720). See ei vasta tõele.

Selgitus, mille kohaselt on kõik pakutavad ühikhinnad tegelikud ja reaalsed, ei ole sisult selgitus, vaid kinnitus ja Hankija märkis juba 30.04.2024 pöördumises, et see ei ole piisav. Vaidlustaja ei ole oma 30.04.2024 vastuses Riigihankes 266720 esitatud selgitustele viidanud. Seejuures jääb arusaamatuks, mida tähendab hinnastamismudeli reaalsus ning kuidas see selgitab, et Vaidlustaja poolt positsioonides 2, 3, 5, 6 ja 11 esitatud hinnad kajastavad iga positsiooni tegelikku ühikhinda. Kinnitus, mille kohaselt on hinnastamise mudel reaalne, ei tähenda, et iga hinnapositsioon kajastaks üksnes vastava töö maksumust nii nagu Juhiste p 4.6 ette näeb.

6.7. Vaidlustaja ei saa eeldada, et kui ta on kunagi ühes riigihankes Hankijale selgitusi andnud, siis puudub tal tulevastes sarnastes hangetes selgituste andmise kohustus. Seega kui Vaidlustaja oleks oma vastuses Riigihankes 266720 esitatud selgitustele ka viidanud, ei kohalduks need Riigihankele. RHAD-i hulka kuuluva töövõtu raamlepingu projekti p 1.1 ei võimalda muu hankemenetluse raames antud selgitusi lugeda lepingu osaks.

6.8. Asjaolu, et Hankija on sõlminud Vaidlustajaga varasemalt lepingu või tunnistanud vastavaks tema teistes riigihangetes esitatud pakkumusi, ei oma vaidlustuse lahendamisel tähtsust. Hankija ei kohustu pidama uutes hangetes kinni oma varasemate praktikast. Ka asjaolul, kas varasemat lepingut on täidetud nõuetekohaselt või mitte ei ole mistahes seost käesoleva vaidlustuse esemega

6.9. Riigihanke 266720 tulemusel sõlmis Hankija Vaidlustajaga hanklepingu sarnastel, kuid mitte identsetel hanketingimustel (hinnapositsioonide kirjeldus ei ole identne). Muu hulgas ei olnud Riigihankes 266720 pakkumuse maksumuse vormi (vorm 3) positsioonide 5 („Maakaabelliini trass“) ja 6 („MP või KP õhuliini trass või KP õhuliini rekonstrueerimine“) sisukirjelduses märgitud, et positsioonid sisaldavad geodeetilise alusplaani maksumust.

6.10. Isegi kui asuda seisukohale, et Vaidlustaja on näidanud pakkumuses iga positsiooni tegeliku ühikhinna ja ei ole kasutanud ristsubsideerimist – millega Hankija ei nõustu – siis asjaolu, et Vaidlustaja on jätnud hankemenetluses Hankijale esitamata sisulised selgitused, on fakti küsimus. Vaidlustusmenetluses selgituste esitamine on hilineanud ja ei oma mõju Hankija otsuse õiguspärasusele. Seejuures on Vaidlustaja selgitused pealiskaudsed ja ebamäärasead, need viitavad küll uuenduslikule tehnoloogilisele lahendusele ja automatiseerimisele, aga ei selgita täpsemalt, mida see iga konkreetse tööliigi vaates kaasa toob. On tõenäoline, et kui nimetatud selgitused oleksid esitatud hankemenetluses, ei oleks Hankijal olnud võimalik neid piisavaks pidada.

6.11. Hankija esitas 10.07.2024 täiendavad seisukohad.

6.11.1. Vaidlustaja leiab, et vaidlustus tuleb rahuldada ainuüksi põhjusel, et hanketeates sätestatud lepingu täitmise alguskuupäev 01.07.2024 on möödunud. Vaidlustaja eksib.

6.11.1.1. Tegemist on eeldatava kestusega. TED-i saadetaval teatel on alguskuupäev alati kohustuslik. Eeldatavat kestust nimetab ka hanketeate p 5.1.3, millele viitab ka Vaidlustaja, jättes sõna „eeldatav“ tähelepanuta.

6.11.1.2. Hanketeate p-is 5.1.12 „Hanke tingimused“ on Hankija viidanud lepingu täitmisega seotud tingimuste all töövõtu raamlepingus sätestatule. Raamlepingu tekst kuulub RHAD-i hulka ning lepingu jõustumist ja kestust reguleerib selle p 9.1 järgmiselt:

Leping jõustub allkirjastamisest ja kehtib kolm aastat. Lepingu alusel tellimuste esitamist alustab tellija 01.07.2024 või pärast lepingu allkirjastamist järgmisel kalendripäeval juhul, kui leping allkirjastatakse 01.07.2024 või hiljem, mida loetakse lepingu täitmise esimese aasta alguseks. Lepingu kehtivusajal esitatud tellimused kuuluvad täitmisele lepingus ja tellimustes sätestatud tingimustel.

6.11.2. Vaidlustaja väide, mille kohaselt on Hankija seatud ristsubsideerimise keeld õigusvastane, on väär. Hanketingimus on jõustunud ja muutunud kohustuslikuks osaks Riigihanke alusdokumentidest ning Vaidlustaja püüde tingimust koos Hankija otsustega vaidlustada on hiljaks jäänud.

6.11.3. Vaidlustaja märgib, et tema poolt pakutavad oluliselt soodsamad hinnad on saavutatud tänu uutele tehnilistele projekteerimise lahendustele. Vaidlustaja piirdub peamiselt deklaratiivsete kinnitustega ega selgita seda, kuidas võimaldab väidetav uus lahendus niivõrd madalat hinda pakkuda. Arusaamatuks jäävad ka Vaidlustaja viited eri lepingutele ja mastaabiefektile, kui lepingust tulenevate tööde tegemine eeldab siiski füüsilise isiku osalust.

6.11.4. Hankija ei nõustu, et ta on Vaidlustaja pakkumuse mittevastavaks tunnistamisel lähtunud üksnes matemaatilistest arvutustest. Vaidlustaja pakkumuse ühikhindade võrdlemine teiste pakkumuste ühikhindadega oli Hankija jaoks tema hinnangut toetav asjaolu. Hankija ei välista, et Vaidlustajal võivad teatud lepingu täitmisel vajalikud toimingud olla automatiseeritud, aga automatiseerimine ei võimalda Hankija hinnangul esitada teatud tegevuste kulu nii madalana nagu Vaidlustaja on seda oma pakkumuses esitanud.

6.11.5. Vaidlustaja katsed selgitada pakutud hindu vaidlustusmenetluses on hilinevad. Vaidlustaja jättis Hankijale selgitused tähtaegselt esitamata.

Hankija märgib siiski järgmist:

- geodeetiliste tööde tellimine ja edastamine võib küll olla standardiseeritud tüüptegevus, kuid objektil mõõdistuse teostamine ja pärast vastava digitaalse faili koostamine eeldab nii aja- kui tööjõukulu;

- Hankija, ei nõustu, et positsioon 6 „MP või KP õhuliini trass või KP õhuliini rekonstrueerimine“ hõlmab ainult tehnilisi arvutusi ja dokumentide vormistamist, mis tänu tüüplahendustele on automatiseeritavad ja lihtsustatavad. See positsioon eeldab ka nt õhuliini mastidest kohapeal fotode tegemist, mastide sobivuse hindamist taaskasutuse seisukohast ja muud eesmärgi saavutamiseks vajalikku. Muu hulgas eeldab see lepingu täitmisel kohustuslikus juhendis „20 kV õhuliinide täpsustavad nõuded projekteerimiseks“ sätestatud nõuete täitmist. Eelnimetatu eeldab märkimisväärset aja- ja tööjõukulu;

- positsioonide 5 ja 6 sisukirjelduses on märgitud „sh geodeetiline alusplaan ja selle kooskõlastamine vajalike osapooltega“. Sellest tulenevalt ei saa Vaidlustaja väita, et geodeetiline alusplaan ei pea sisalduma positsioonides 5 ja 6;

- asjaolu, kui sageli kasutatakse praktikas hinnatabeli positsiooni 11, mille maksumuseks määras Vaidlustaja 0,1 eurot tunnis, ei oma mistahes tähtsust.

6.11.6. Hankija on lähtunud vaidlustatud otsuseid tehes asjaolust, et Vaidlustaja eiras Juhiste p-is 4.6 sätestatud nõudeid ning ei esitanud Hankijale sisulisi selgitusi. Vaidlustaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud selgitused ja tõendid ei muuda seda kuidagi.

7. Kolmas isik, **OÜ KESKKONNAPROJEKT**, vaidleb vaidlustusele vastu.

7.1. Hankija lükkas Vaidlustaja pakkumuse tagasi, kuna see ei vasta Juhiste p-ile 4.6.

Hankija tuvastas otsuses, et Vaidlustaja pakkumus on mittevastav kolmele selles punktis sätestatud nõudele:

- nõue näidata iga positsiooni tegelik ühikhind – Vaidlustaja on positsioonidel 2 ja 3 esitanud põhjendamatult kõrge hinna ning positsioonidel 5, 6 ja 11 põhjendamatult madala hinna;
- nõue mitte kasutada hankelepingu välist ega sisest ristsubsideerimist – kuna teatud positsioonidel on põhjendamatult kõrge, teistel põhjendamatult madal hind, viitab see ristsubsideerimisele;
- nõue esitada Hankijale viie tööpäeva jooksul Hankija nõude saamisest selgitus põhjendamatult madala või kõrge maksumusega positsiooni ühikhinna kohta – Vaidlustaja ei ole andnud sisulist vastust, mis põhjendaks positsioonide 2, 3, 5, 6 ja 11 hindasid.

Kolmas isik on Hankija otsusega nõus. Vaidlustaja pakkumuse pidi tunnistama mittevastavaks juba põhjusel, et Vaidlustaja ei andnud sisulist vastust Hankija päringule. Igal juhul on Vaidlustaja pakkumus mittevastav, kuna tema pakutud ühikhinnad on põhjendamatud.

7.2. Vaidlustaja ei vastanud Hankija päringule.

7.2.1. Vaidlustaja vastus oli lakooniline ning ei käsitlenud üldse konkreetseid positsioone, mille põhjendatuses Hankija kahtles. Hankija rõhutas Vaidlustajale sõnaselgelt, et üksnes kinnitusest ei piisa ja ta ootab „sisulist“ ja „üksikasjalikku“ selgitust positsioonide 2, 3, 5, 6 ja 11 ühikhindade kohta. Seda Vaidlustaja Hankijale ei andnud.

7.2.2. Juhul, kui pakkujal oleks alles vaidlustusmenetluses võimalik esitada ühikhindade kohta selgitused, kaotaks Juhiste p-is 4.6 sätestatud kohustus tähenduse. Vaidlustaja õigustus, et ta on pea pool aastat täitnud Riigihankes 266720 sõlmitud lepingut samade hindadega, on asjakohatu:

- kui Hankija jättis eelmine kord Vaidlustaja pakkumuse ebaõigesti mittevastavaks tunnistamata, ei tähenda see, et Hankija peaks Riigihankes tegema sama;
- Riigihankes 266720 lepingu täitmine ei tähenda ristsubsideerimise keelu kontekstis midagi. Hankelepingut võib edukalt täita ka 0-hinnaga;
- ebaoluline on, kas hinnastamise mudel on „reaalne“. Oluline on vaid see, kas iga ühikhind kajastab üksnes ja ainult selle ühiku hinda;
- hanked ei ole „identsed“. Riigihankes ei ole valgustuspunkti positsiooni, prognoositavad projekteerimismahud on erinevad, asukohad on erinevad ning erinevad on tellija projektiteeskonnad.

7.3. Vaidlustaja pakutud ühikhinnad on põhjendamatud

7.3.1. Vaidlustaja on esitanud positsioonidel 2 ja 3 põhjendamatult kõrge hinna ning positsioonidel 5, 6 ja 11 põhjendamatult madala hinna. Sel põhjusel on selge, et Vaidlustaja ristsubsideerib hankelepingu kulusid väliselt või siseselt, millest mõlemad on vastuolus Juhiste p-iga 4.6.

Vaidlustaja ei ole põhjendanud isegi vaidlustuses positsioonide kaupa oma ühikhindade tõsiseltvõetavust:

- positsioonis 2 „Maaomaniku kooskõlastus“ on Vaidlustaja pakkunud ühikhinnaks 135 eurot, s.o üle 5 korra kallim võrreldes ülejäänud pakkujate keskmisega;
- positsioonis 11 „Tööjõu tunnihind“ on Vaidlustaja märkinud ühikhinnaks 0,1 eurot. Sellest järeldub, et Vaidlustaja on justkui arvestanud ühe maaomaniku kooskõlastuse saamiseks 1350 tundi, mis ei ole reaalne. Vaidlustaja väide, et ta on võtnud kasutusele *uusi ja ainult neile omaseid tehnoloogilisi lahendusi*, mida konkurentidel pole, on vastuolus positsioonis 2 pakutud ligi 5 korda kõrgema ühikhinnaga.

Vaidlustaja mõõnab sisuliselt, et ta ongi kulusid hankelepingu siseselt ristsubsideerinud – selleks, et maksta töötajatele head palka, peab ta automatiseerimata positsioone automatiseeritud positsioonidega võrreldes kõrgemalt hinnastama;

- positsioonis 3 „Kolmanda osapoolle kooskõlastus“ on Vaidlustaja pakkunud ühikhinnaks 294

eurot, s.o üle 12 korra kallim võrreldes ülejäänud pakkujate keskmisega;
- positsioonis 5 „Maakaabelliini trass“ on Vaidlustaja esitanud ühikhinnaks 350 eurot/km, s.o 4,67 korda odavam võrreldes ülejäänud pakkujate keskmisega. Töö hõlmab endas maakaabelliini trassi projekteerimist (sh geodeetilise alusplaani koostamist ja selle kooskõlastamist vajalike osapooltega), olenemata liinide tehnilistest parameetritest ja liinide või (reserv)torude arvust trassil. Kolmas isik nõustub Hankijaga, et maakaabelliini trassi paika panemine on keeruline ja aeganõudev ülesanne. Vaidlustaja põhjendab, et *on kasutusele võtnud tarkvara, mis sisuliselt teeb ise enamuse joonised valmis ning inimesel jääb üle need vaid üle kontrollida*. Selline lakooniline põhjendus ei saa põhjendada 5 korda odavama hinna pakkumust võrreldes konkurentidega.

7.3.2. Vaidlustaja väited tehisarukasutamise kohta ei põhine tegelikkusel. Asendiplaanilise lahenduse koostamine eeldab asendiplaani kohapeal tuvastamist. Projekteerija peab käima reaalselt objektil. Kolmandale isikule ei ole teada ühtegi programmi, mis suudaks selliseid ülesandeid täita (eelkõige tekstist ja joonistest arusaamine ja inimkeeli mõtestatud argumentide vahetamine, mille tulemuseks on tehniline lahendus).

7.4. Kolmas isik esitas 10.07.2024 täiendavad seisukohad.

7.4.1. Lepingu sõlmimine ei ole võimalik.

Hanketeate p-is 5.1.3 ei ole sätestatud lepingu kohustuslik algusaeg, vaid eeldatav algusaeg (01.07.2024). Selle viitab ka RHAD raamlepingu p 9.1.

7.4.2. Vaidlustaja ei saa enam vaidlustada ristsubsideerimise keeldu.

Kui Vaidlustaja arvates on ristsubsideerimise keeld õigusvastane, oleks ta pidanud Juhiste p-i 4.6 enne pakkumuste esitamise tähtpäeva, RHS § 189 lg-s 2 sätestatud tähtaegasid järgides vaidlustama.

7.4.3. Vaidlustaja ei ole ühikhindasid sisuliselt põhjendanud.

7.4.3.1. Vaidlustaja ei ole esitanud positsioonide 2, 3, 5, 6 ja 11 selgelt ebaproportsionaalsete ühikhindade kohta selgitusi vastuses Hankija päringule. Vaidlustaja esitab sisutühje kinnitusi, et on võimeline selliseid hindasid pakkuma tänu *uutele tehnilistele projekteerimise lahendustele*“ ja ta juba praegu täidab *samu või sarnaseid lepinguid*. Juhiste p 4.6 kohustab pakkujat esitama *selgituse positsiooni ühikhinna kohta*, mitte üldsõnalise kinnituse, et ta on võimeline lepingut täitma.

7.4.3.2. Positsioonide 2 „Maaomaniku kooskõlastus“ ja 3 „Kolmanda osapoole kooskõlastus“ ühikhinnad on põhjendamatult kõrged. Vaidlustaja ei ole selgitanud, kuidas vastavad pakutud ühikhinnad 135 eurot ja 294 eurot tegelikkusele. Vaidlustaja väidab lakooniliselt, et *tulenevalt Vaidlustaja varasemast kogemusest ei ole tegemist põhjendamatult kõrgete ühikhindadega*. Vaidlustaja näib olevat pakutud ühikhinda arvestanud juurde ka kulu, mis tegelikult positsiooni 2 all akteerimisele ei kuulu: suhtlus maaomanikega, mis ei vii kooskõlastuseni.

7.4.3.3. Positsioonis 3 „Kolmanda osapoole kooskõlastus“ pakutud ühikhinna kohta pole Vaidlustaja täiendavas seisukohas esitanud ühtegi põhjendust. Kuna Vaidlustaja on pakkunud üle 12 korra kallima ühikhinna võrreldes teiste pakkumuste keskmisega, on selge, et Vaidlustaja ristsubsideerib positsiooni 3 ühikhinnaga teiste positsioonide kulusid.

7.4.3.4. Positsioonide 5 „Maakaabelliini trass“ ja 6 „MP või KP õhuliini trass või KP õhuliini rekonstrueerimine“ ühikhinnad on põhjendamatult madalad. Vaidlustaja ei ole selgitanud, kuidas vastavad pakutud ühikhinnad 350 eurot/km ja 294 eurot/km tegelikkusele. Selle asemel

vaidleb ta vastu, mida need tööd endas sisaldavad.

7.4.3.5. Positsiooni 11 „Tööjõu tunnihind“ ühikhind on põhjendamatult madal. Vaidlustaja on pakkunud tunnihinnaks 0,10 eurot, s.o 320 korda odavam võrreldes ülejäänud pakkujate keskmisega. Vaidlustaja ei ole üritanud tõendada pakutud ühikhinna tegelikkust.

7.4.3.6. Vaidlustaja väidab, et ootamatu lisatöö arveldamine on tellijal kirjeldatud kõikide muude positsioonidega kui tunnitasu ehk positsioon 11. Vaidlustaja väidab, et kuna tunnitasu näol on tegemist eriti erandkorras kasutatava arveldusega, siis ongi vaidlustajad olnud valmis antud positsioonil tekkida võivaid töid tegema tellijale sisuliselt tasuta, kuna neid tegelikkuses sisuliselt kunagi teha ei tule, mistõttu ei saa neid tegevusi ka ühegi teise tegevuse arvelt ristsubsideerida. Ristsubsideerimise keelu kontekstis on ebaoluline, kui tihti positsiooni 11 all akteeritavaid tegevusi teha tuleb. Isegi kui positsioon 11 ei kuulu kogu lepingu kestvuse ajal kordagi arveldamisele, pidi Vaidlustaja ikkagi märkima tegeliku tööjõu tunnihinna, mida Vaidlustaja isegi ei väida teinud olevat.

Pakkumuse maksumuse vormi G14 järgi kuuluvad positsioonis 11 akteerimisele järgmised tegevused:

- tellija algatusel muudetakse esialgset lahendust ja juba projekteeritud osa on vaja muuta;
- projekti lõpufaasis tekib projekteerijast sõltumatu probleem, mille tõttu on juba projekteeritud osa vaja muuta;
- muudetakse olemasoleva KP võrgu tööpinget, mistõttu tuleb muu hulgas vastavalt juhendile J3343 välja selgitada, millised olemasoleva võrgu seadmed tuleb asendada uutega;
- d- muud ettenägematud tööd.

Vaidlustaja ei saanud ise otsustada, et neid töid kunagi ette ei tule, ning pakkuda seega positsiooni 11 ühikhinnaks 0,1 eurot.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Vaidlustaja leiab, et vaidlustus tuleb rahuldada ainuüksi põhjusel, et hanketeates sätestatud lepingu täitmise alguskuupäev 01.07.2024 on möödunud. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu. Isegi kui Vaidlustaja väide lepingu täitmise tähtaja alguskuupäeva möödumisest oleks õige, ei saaks see kaasa tuua vaidlustuse rahuldamist ja vaidlustatud Hankija otsuste kehtetuks tunnistamist RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel. Sellistel asjaoludel (ilmnenud on võimatus riigihanget jätkata) tuleks vaidlustuskomisjonil pöörduda RHS § 195 lg 10 alusel Rahandusministeeriumi poole riikliku järelevalve teostamise taotlusega. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et selliseid asjaolusid ei ole ilmnenud ega ole pöördunud Rahandusministeeriumi poole riikliku järelevalve teostamise taotlusega.

Vaidlustuskomisjon nõustub Hankija ning Kolmanda isiku põhjendustega sellest, et Hankijal on võimalik jõuda Riigihankes jätkuvalt hankelepingu sõlmimiseni, ega pea vajalikuks neid üle korrata.

9. Hankija otsusest Vaidlustaja pakkumuse mittevastavaks tunnistamise kohta nähtub, et Hankija on vastava otsuse teinud RHS 110 lg 2, 114 lg-de 1 ja 2, RHS § 115 lg-de 1 ja 8 ning Juhiste p-i 4.6 alusel. Vaidlustuskomisjon peab esmalt vajalikuks märkida, et RHS-i mõttes on tehtud otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks ja kõik menetlusosalised on seda ka selliselt mõistnud. Lisaks on vaidlustuskomisjon seisukohal, et samaaegselt ei saa olla õiged nii Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks RHS § 114 lg 2 kui ka § 115 lg 8 alusel, kuna tegemist on kahe täiesti erinevate pakkumuse tagasilükkamise alustega (ka riigihanke alusdokumentidele vastav pakkumus võib olla põhjendamatult madala maksumusega). Kuna Hankija on vaidlustusmenetluses korduvalt viidanud selgituste küsimisele RHS § 115 lg 1 alusel (vastamiseks 5 tööpäevane tähtaeg) ja mitte RHS § 46 lg 4 alusel (vastamiseks 3 tööpäevane tähtaeg), mille alusel küsitakse vajadusel selgitusi pakkumuse vastavuse

kontrollimiseks, ning Juhiste p-ile 4.6, mis oma põhisisult on analoogne RHS § 115 lg-dega 1 ja 8, siis käsitleb vaidlustuskomisjon Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsuse õiguspärasust RHS-i sätete valguses, mis reguleerivad Hankija tegevust seoses pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrollimisega (RHS § 115 lg-d 1 ja 8).

9.1. RHS § 115 lg 1 sätestab hankijale pakkumuse maksumuse kontrollikohustuse, kui ta leiab, et *pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal*. Seega pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse hindamisel peab hankijal esmalt tekkima kahtlus, et pakkumuse maksumus on põhjendamatult madal. Riigikohus on asjas nr 3-19-1825 tehtud otsuse p-is 15 märkinud, et *kui hankija pakkujalt juba selgitust küsis, algatas ta sellega, sõltumata pöördumise ajendist, pakkumuse maksumuse põhjendatuse kontrolli ning tal tuli pakkuja vastust ka sisuliselt hinnata*. Seega Vaidlustaja ei saa seada kahtluse alla Hankija põhimõttelist õigust tema pakkumuse maksumuse põhjendatust kontrollida.

9.2. Pärast kahtluse tekkimist tuleb hankijal anda pakkujale võimalus selgitada ja tõendada, kuidas pakkumuse maksumus kujunes (Riigikohtu otsus asjas nr 3-3-1-50-15, p 21), mida Hankija on ka teinud, pöördudes 30.04.2024 Vaidlustaja poole RHS § 115 lg 1 kohase (kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis) selgitustaotlusega. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija selgitustaotlus on asjakohane ja sellest on üheselt arusaadav, mille kohta Vaidlustajalt selgitust küsitakse (positsioonide 2 ja 3 hinnad on ebamõistlikult kõrged, positsioonide 5, 6 ja 11 hinnad liiga madalad). Hankija on küsinud selgitusi küll pakkumuse maksumuse üksikute positsioonide kohta, kuid riigihangete registrist nähtuvalt ei saa olla vaidlust, et ka Vaidlustaja pakkumuse kogumaksumus (esitatud Vormil 3) on kõige madalama maksumusega.

9.3. Kui hankija on juba algatanud kontrolli, et kõrvaldada kahtlus pakkumuse maksumuse põhjendatuses, ei ole põhjendatud usaldada pakkuja kontrollimatut vastust hankija selgitusnõudele (Riigikohtu otsus asjas nr 3-19-1825, p 17), mistõttu selleks, et Hankija saaks Vaidlustajalt kätte pakkumuse maksumuse põhjendatuse hindamiseks vajaliku asjakohase ja sisulise selgituse on mõistetav Hankija täiendav selgitus Vaidlustajale esitatud selgitustaotluses, et *üksnes kinnitus hindade õigsuse ja/või pakkuja valmisoleku kohta tööde nõuetekohaseks teostamiseks ei ole piisav. Hankija ootab pakkujalt sisulist selgitust eelnimetatud positsioonide osas [---]*.

9.4. RHS § 115 lg 8 teise lause kohaselt [---] *kui pakkuja ei esita hankijale nõutud selgitust, lükkab hankija pakkumuse põhjendatud kirjaliku otsusega tagasi*. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et sättega on hõlmatud nii hankija selgitustaotlusele vastamata jätmine (5 tööpäevase tähtaja jooksul vastust ei esitata) kui ka kontrolli teostamiseks vajaliku asjakohase sisuga selgituse esitamata jätmine (midagi küll vastatakse, kuid selle alusel ei ole võimalik hankija poolt soovitud ulatuses pakkumuse maksumuse põhjendatust kontrollida).

Antud juhul on Hankija otsusest Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise (mittevastavaks tunnistamise) kohta nähtav pakkumuse tagasilükkamine RHS § 115 lg 8 ja Juhendi p-i 4.6 alusel põhjusel, et Vaidlustaja jättis Hankija nõutud sisuga selgituse esitamata. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija põhjendus on õige.

9.4.1. Vaidlustaja esitas järgmise selgituse: *Mul on hea meel, et saame kinnitada pakutud hindade õigsust. Meie poolt pakutud Saarte raamlepingu hinnad on identsed Elektrilevi ja Kirjanurk/Hepta vahel 02.11.2023 sõlmitud Lääne maakonna projekteerimistöode lepingu hindadega. Kuna oleme Lääne maakonna raamlepingut täitnud pea pool aastat, siis saame kinnitada, et meie hinnastamise mudel on reaalne ning loodetavasti Elektrilevile ka Saarte piirkonnas sobiv. Lisan manusesse igaks juhuks ka meie vahel sõlmitud Läänemaa Töövõtu raamlepingu*.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et pakutud hindade õigsuse kinnitus ja väide, et need on

identsed *Elektrilevi ja Kirjanurk/Hepta* vahel 02.11.2023 sõlmitud Lääne maakonna projekteerimistööde lepingu hindadega ei ole Hankija nõutud sisuline selgitus eelnimetatud positsioonide osas. Seda ei ole ka paljasõnaline kinnitus, et hinnastamise mudel on reaalne, ega tõenda esitatud ühikhindade põhjendatust ka esitatud raamleping. Vaidlustaja ei ole esitanud mingeid selgitusi positsioonide 2, 3, 5, 6 ega 11 kohta ja asjaolu, et Vaidlustaja võib olla mõnes varasemas riigihankes pakkunud analoogseid või isegi identseid hindu sarnaste tööde eest, ei põhjenda kuidagi seda, et need hinnad on saavutatud RHS-is sätestatud ristsubsideerimise keeldu rikkumata ega ole konkreetse Riigihanke positsioonides 5, 6 ja 11 põhjendamatult madalad.

9.4.2. Isegi kui Vaidlustaja on mõnes teises riigihankes Hankija analoogsetele küsimustele vastanud, ei täidaks see Vaidlustajal lasunud kohustust esitada selles Riigihankes Hankija nõutud selgitus (RHS § 115 lg 1). Antud juhul Vaidlustaja isegi ei viita oma vastuses Hankijale varem antud selgitustele ja Vaidlustaja esitatud selgituse kontrollimine sellisena nagu need on Hankijale 30.04.2024 esitatud, pakkumuse maksumuse põhjendatuse sisulist kontrolli RHS § 115 lg 8 esimese lause mõttes ei võimalda.

Hankijal puudub kohustus pöörduda pakkuja poole asjakohaste selgituste saamiseks korduvalt ja Vaidlustaja pidi teadma, et Hankija nõutud sisuga selgituste esitamata jätmisel esineb alus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks RHS § 115 lg 8 alusel.

9.4.3. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et RHS § 115 lg-s 8 sätestatud koosseis Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks on täidetud, Hankija on õigesti, sh piisavalt põhjendatult, Vaidlustaja pakkumuse sellel alusel tagasi lükanud (sh viitega Juhendi p-ile 4.6) ja puudub alus Hankija otsuse Vaidlustaja pakkumuse mittevastavaks tunnistamise (tagasilükkamise) kohta kehtetuks tunnistamiseks.

10. Vaidlustuskomisjoni pädevus piirdub üksnes Hankija otsuste õiguspärasuse kontrolliga ja antud juhul sõltus Vaidlustaja pakkumuse kohta tehtud Hankija otsuse õiguspärasus ainuüksi sellest, kas esines alus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks (mittevastavaks tunnistamiseks) pakkumuse maksumuse põhjendatuse kohta selgituste esitamata jätmise põhjusel. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija sellesisuline otsus on õige ja põhjendatud. Kuna Hankija on selgituste esitamata jätmise tõttu Vaidlustaja pakkumuse õigesti tagasi lükanud, ei oma asja lahendamisel mingit tähtsust, kas Vaidlustaja pakkumus on ka tegelikult esitatud ristsubsideerimise keeldu rikkumisega või kas Hankija loetletud positsioonides võib olla tegemist põhjendamatult madala maksumusega. Vaidlustusmenetluses ei saa Vaidlustaja asuda esitama selgitusi, mis tuli esitada Hankijale juba hiljemalt 08.05.2024.

11. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise ja Kolmanda isik kui eduka pakkuja kvalifitseerimise otsuste õiguspärasus

Kuna vaidlustuskomisjon ei tunnista kehtetuks Hankija otsust Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise (mittevastavaks tunnistamise) kohta, siis puudub alus Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise ja Kolmanda isik kui eduka pakkuja kvalifitseerimise otsuste kehtetuks tunnistamiseks hankemenetluse etapiviisilisuse põhimõttest tulenevalt.

12. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

12.1. Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

12.2. Kolmas isik osales vaidlustusmenetluses Hankija poolel, mistõttu on tal õigus kulude hüvitamisele Hankijaga samade reeglite alusel.

Kolmas isik on tähtaegselt esitanud (03.07.2024 ja 10.07.2024) taotlused lepinguliste esindajate

12 (13)

kulude väljamõistmiseks kogusummas 5060 eurot käibemaksuta õigusabi osutamise eest 23 tunni eest tunnihinnaga 220 eurot.

Vaidlustuskomisjon ei pea esindajate keskmist tunnitasu õigusabiteenuse kujunenud turuhindu arvestades iseenesest ebamõistlikuks, kuid peab vaidlustusasja sisu, menetluse käiku ning asjas esitatud menetlusdokumentide mahtu arvestades õigusabiteenuse osutamise ajakulu ebavajalikult suureks. Vaidlustuskomisjon mõõnab, et asja mahtu paisutas Vaidlustaja lubamatu eesmärk laiendada vaidlust ka pakkumuse maksumuse põhjendatuse sisulisele kontrollile ja hilisem järelevalve taotlus, kuid isegi vaatamata sellele ei olnud asi tavapärasest keerukam ega mahukam. Lisaks sisaldab 03.07.2024 esitatud ajaaruanne teisel kulureal 27.06.2024 4 tunni ulatuses vaidlustusele vastuse koostamist, allkirjastamist ja vaidlustuskomisjonile edastamist ning kolmandal kulureal samal kuupäeval (27.06.2024) 6,2 tunni ulatuses vaidlustuse koostamist ja allkirjastamist. Kolmas isik ei olnud menetluses vaidlustaja, mistõttu Kolmanda isiku kulud seoses vaidlustusele vastuse koostamisega ja vaidlustuskomisjonile esitamisega on hõlmatud teise kulureaga. Kokkuvõttes peab vaidlustuskomisjon vajalikuks ja põhjendatuks õigusabiteenust kogumis 12 tunni ulatuses, summas 2640 eurot käibemaksuta ja mõistab selle Vaidlustajalt välja.

12.3. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)
Angelika Timusk